

Svenska Canada-Tidningen
Canada-svenskarna hem- och farn-
journal.
P. M. Dahl.
Managing Editor.
Tryckeri och utgives varje torsdag
av The Canada Weekly Printing Co.,
Ltd., ett sktiehlag institut under
provinzen Manitobas lagar, med ut-
givningsort 325 Logan ave., Winnipeg,
Manitoba.

Swedish Canada News
The Canadian Swedish Home and
Farm Journal.
P. M. Dahl.
Managing Editor.
Printed and published every Thurs-
day by the Canada Weekly Printing
Co., Ltd., a joint stock company, in-
corporated under the Laws of Mani-
toba, at the office and place of busi-
ness, 325 Logan ave., Winnipeg, Man.

Torsdagen den 2 juli 1931.

MANITOBA-POOLENS ELEVATORSYSTEM.

DEN kooperativa rörelsen — sådan den företrätts av Manitoba-poolens elevatorsystem — har lidit ett ovedersärligt avbräck i och med konstaterandet, att kritiken mot systemet befunnits vara berättigad. Undersökningskommissionens rapport har framträtt och är oenkligen ägnad att tilldraga sig stor uppmärksamhet icke allenast från farmarehåll utan från hela provinsbefolkningens sida. Ty det torde väl vara onödigt att påpeka, att man hyst ett nära nog obegränsat förtroende till den kooperativa rörelsen och dess olika grenar.

Entusiasmen har varit så stor och propagandan många gånger så överdriven, att man saknat både tid och förmåga att grunda rörelsen på fastare mark. Därför bli också bakslaget och reaktionen så mycket mera ödesdiger.

Man har uppbyggt ett elevatorsystem, som bevisats vara det dyrbaraste i hela Västern, och hade man blott för ett ögonblick realiserat vidden av hela projektet, hade kanske det nu inträffade kunnat undvikas. Elevatorerna betala sig icke, heter det i rapporten från undersökningskommissionen.

Det må dock i rättvisans namn erkännas, att om elevatorerna icke just nu betala sig, de dock skulle kunna göras ekonomiskt bärkraftiga över en längre tidsperiod. Ett sådant medgivande kan kanske bidra till att i någon mån mildra undersökningskommissionens uttalanden. Det största felet torde emellertid vara att söka i elevatorsystemets hela uppbyggnadsplan och i den finansiella politik, som under hela tiden bedrivits av poolen såsom sådan. Det har lett till fullständig bankrutt, icke allenast vad beträffar den ekonomiska sidan utan också ifråga om ledningen av systemet.

I detalj redogör kommissionens rapport för de olika faktorer, som lett till systemets undergång. Det var från början beslutat, att icke några elevatorer på andra punkter än där man kunde beräkna 75 proc. av distriktsproduktionen såsom pool-vete, eller där minst 10,000 acres voro kontrakterade. Beräknat efter ett medeltal av mellan 12—15 bushels per acre och en elevator på 30,000 bushels kapacitet, uppförd till en ungefärlig kostnad av mellan 12 och 13,000 dollars, hade man också en relativt sund basis för den ekonomiska sidan av saken. Ledningens och medlemmarnas entusiasm i förening med en omfattande propaganda, som kostat över 140,000 dollars, samt på grund av yrkanden från medlemmar, vilka samtliga till elevatorfonden betalade 2 c. per bushel å all levererad spannmål, blev emellertid för mycket för poolen. Efter två år övergav man det utsträckt programmet för systemets utvidning, och öppnade i stället en omfattande kampanj, som ledde till att 156 elevatorer förvärfvades, därav 85 enbart under 1928. Av detta antal elevatorer voro 119 uppförda på platser, där mindre än 10,000 acres voro kontrakterad vid poolen och en, där icke fullt 4,000 acres tecknats. Trettio elevatorer inköptes till ett medelpris av \$12,611 och 122 nya elevatorer uppfördes till en genomsnittskostnad av \$21,783. Årliga omkostnaden för driften av en elevator beräknades till en början till 4 a 5,000 dollars. Senare beräkningar bragte emellertid denna siffra upp i ett medelpris av \$8,400, på basis av 150,000 bushels årlig omsättning.

Alla dessa siffror bära tydligt vittnesbörd om, hur entusiasmen skenat i väg. Över tre millioner dollars investeras i elevatorer. Denna summa innefattar alla poolens reduktioner för elevatorfonden, kommersiell reservfond och ett banklån på \$750,000. Medlen förbrukades till förmån för cirka 10,000 av poolens 20,000 medlemmar. Den andra skulle erhålla sin andel senare, tydligen genom uppförandet av elevatorer på resp. utskeppningsorter. Endast hälften av poolens medlemsantal tillhörde vidare de lokala elevatorföreningarna. De övriga ha bidragit till kostnaderna och ha dessutom erhållit en annan börda i form av lokala elevatorer, vilka, så långt man åtminstone hittills funnit, icke betala sig.

Systemet att undergradera och underväga spannmålen har också bevisats vara förkastligt. Man har levt i tron, att profiten skulle komma odlaren till godo. Så är emellertid ej fallet, och i intet fall har han blivit delaktig av vad man sålunda kunna förvärva. Systemet har tydligen kommit till användning blott och bart för att göra elevatorerna ekonomiskt bärkraftiga, och även ur denna synpunkt har det visat sig mindre gynnsamt.

Mycket mera skulle kanske vara att tillägga om den omfattande rapporten från Undersökningskommissionen. Hur man än vill betrakta kritiken och beviset för dess berättigande, måste man dock erkänna, att i och med provinsregeringens garanti och dess acceptering av pool-elevatorerna som säkerhet för densamma, undersökningskommissionens rapport kommit att bli av vitalt intresse för hela provinsbefolkningen.

Det är tydligen regeringens avsikt, att i allt söka behålla och bevara den kooperativa rörelsens huvudprinciper. Däremot är heller intet att anmärka och man kommer också i detta hänseende att skänka regeringen ett odelat understöd. Vad reorganisation beträffar, torde man dock ha att följa helt kommersiella synpunkter. Provinzen har också alla skäl att tillse, att regeringen i detta hänseende tillser, att pool-elevatorerna erhåller en sakkunnig och skicklig ledning, som icke utprepar den egenmäktighet, som tydligen förefunnits hos den nuvarande. Därav beror också pool-elevatorernas hela framtid.

En kooperativ sammanslutning kräver minst lika stor försiktighet och omsorg i ledningen, som vilket annat affärsföretag som helst, och torde förutom de i varje kommersiell verksamhet förekommande svårigheterna, även ha att kämpa med andra faktorer, som ingalunda låta sig lätt lösas eller behandlas. Den kooperativa rörelsens huvudprincip att bereda dess medlemmar så många fördelar som möjligt, genom t. ex. nedbringandet av driftskostnaderna, undvikandet av mellanhänder, etc., torde i väsentlig grad förfuskas, om man i överdriven entusiasm handskas vårdlöst med det kollektiva kapitalet eller drar för stora lån på framtiden. Att så har skett i detta fall har tydligen bevisats, och det är så mycket mer beklagligt, som tiderna och nu rådande förhållanden på affärsmarknaden, sannoligen icke tillåta något onödigt experimenterande. En effektiv kontroll över systemets ledning, till vilken varje medlem av ett kooperativt system är och bör vara berättigad, kunde möjligen ha bidragit till ett undvikande av en så ödesdiger vändning eller i varje fall till att minska effekten därav.

Den kooperativa rörelsen har lidit ett allvarligt avbräck, och det kommer att taga en relativt lång tid, innan man ägnar det samma obegränsade förtroende eller med samma entusiasm ansluter sig till detsamma.

Världsfreden i fara.

MR. W. P. Simms, utlandsredaktör för Scipps-Howards tidningskoncern, har i New York World-Telegram gjort ett uttalande beträffande Canadas ställning till Förenta Staterna, huvudsakligast med anledning av den nya budgeten. Mr. Simms skriver bl. a.:

”Här, liksom på andra platser utomlands, hör jag, att man anser tariffen och andra ekonomiska barriärer inom affärslivet vara av lika stor fara som någonsin giftgaser, stridsplan och slagskepp i en värld, där mänskliga varer skämmas en ojämn kamp för sitt dagliga bröd.

Som grund för varje krig skall man alltid finna en ekonomisk orsak. Överdrivna rustningar kunna givetvis leda till en strid, men själva orsaken till sammandrabbningen ligger djupare än så. Ekonomisk avvärning kan därför anses vara av lika stor betydelse som någonsin avvärning av styrkorna till lands och vatten.

Handelsblockader kunna med skäl anses icke blott för-

hindra de gyllene tidernas återinträdande utan också utgöra en verklig fara för den icke alltför stabila världsfreden.

Man har anklagat U. S. A. såsom ledare och förfäktare av dessa nya rikolinger. Amerika har stängt och barrikaderat sina dörrar mot andra nationer, och det sålunda påbörjade tullkriget sprider sig.

Ett ekonomiskt ”Europas Förenta Stater” håller sakta men säkert på att bildas. En tullunion mellan Mellan-Amerikas stater är likaledes att vänta.

Ryssland gör förtvivlade rustningar icke blott ekonomiskt utan också militärt för att skaffa sig en plats i solen för sina nya ideer och läror, och en ängslig värld följer med spänning dessa expansionssträvanden.

Utan en vänligare handelspolitik mellan de ledande länderna och nationerna i världen, hyser man allmänt svaga förhoppningar om förändring av det nuvarande ekonomiska kaos, som blockerar vägen till allmänt välbefinnande av varaktig karaktär.

J. S. Woodsworth om budgeten.

DET är helt säkert icke med någon större entusiasm och välvilja, som regeringsmedlemmarna lyssna till arbetarpartiets ledare, J. S. Woodsworth. Han besitter dock en sådan personlighet, som icke undgår att göra ett visst intryck på hans åhörare och vars rättframhet, enkelhet och ärliga övertygelse är ägnad att tillvinna sig allas respekt.

Vid upprepade tillfällen under den pågående sessionen har mr. W. framhållit det allvarliga i situationen, den härskande nöden, den stora arbetslösheten, priserna på farmprodukter o. s. v., och i sitt inlägg i remissdebatten förklarade han öppet, att regeringen tydligen icke förstod, hur allvarligt läget verkligen är.

Han betecknade mr. Bennetts budget som ett slag i ansiktet på landets befolkning, och ansåg den utgöra ett tydligt bevis för, att regeringen icke fattat den rådande situationen. Hade så varit fallet, hade man helt säkert också framlagt en definitiv plan för, vad man ämnade göra i samband med arbetslösheten, åtminstone i årets finansplan. ”Våren är förbi, sommaren är här, och snart nog ha vi vinter igen. Vi ha alla utsikter att se situationen tillspetsad snarare än avhjälps eller lättas”, yttrade talaren. ”Men när någon av parlamentsledamöterna talar om läget på arbetsmarknaden, betecknas han som pessimist och olycksprofet. Det är icke så illa beställt som påstås, säger man och rycker på axlarna.”

Som stöd för sitt hävdande, att situationen gott kunde betecknas som kritisk, anförde mr. W. ett utdrag ur en redaktionsartikel i ”Montreal Star” för den 4 juni:

”Vår stad befinner sig i ett kritiskt läget. Det går fortfarande ett stort antal arbetslösa på gatorna i fruktlöst sökande efter något att göra för att förtjäna sitt uppehälle. Enskilda och offentliga hjälpinstitutioner ge icke och kunna icke ge hjälp. Och hjälp är starkt av nöden, ja, i större

utsträckning än vi vilja tro. Man kan icke låta folk svälta ihjäl, med självmord som enda alternativ.”

”Låta folk svälta ihjäl, med självmord som enda alternativ”, upprepade tal. ”Det finns folk som icke ett ögonblick tveka att taga sitt eget liv framför att svälta ihjäl.”

”Så är situationen i Montreal av idag och regeringen i Ottawa försäkrar oss, att den kommer att göra sitt bästa, och att den är fullt underkänlig om läget.”

FRAN Glace Bay hade mr. W. mottagit telegrafiskt meddelande, att nöden bland gruvarbetarna där är synnerligen svår. Arbetstiden har inskränkts till mellan en och en halv till tre dagars arbetsvecka, och arbetsgivarna förklara sig icke ha råd till att ge arbetarna full vecka. I Windsor, Ont. och Sault Ste. Marie, äro de arbetslösa tillkomligt desperata och man säger sig icke längre kunna svara för ordningen. ”Det är tydligt att dessa arbetare icke vilja acceptera självmord som alternativ till svält döden”, yttrade talaren.

Den 10 april i år hade Winnipeg 18,000 arbetslösa och enl. en redaktionsartikel i ”Free Press” kommer det att kosta staden tre kvarts miljoner i arbetslöshetsunderstöd förutom provinsens och federalregeringens bidrag. Men det svar, man erhölet av regeringen i Ottawa, är endast: ”När tiden kommer skola vi nog taga hand om saken.”

”Detta är alltså den regering, som blev vald, därför att den försäkrade sig skola ordna arbetslöshetsfrågan eller gå under i försöket.

I Edmonton betecknas de arbetslösa som fullkomligt desperata. I Regina och å andra platser äro samtliga arbetslösa icke mycket bättre. Utsikterna till missväxt i år äro stora, framgår av alla rapporter.

Talaren citerade ett antal brev, han mottagit från skilda håll i landet, bl. a. också från en skandinavisk farmare i Alberta.

VAD gör regeringen för att lätta bördan för det arbetande folket? frågade mr. W. ”Man har sagt oss att Canada är ett folkets land. Under alla omständigheter är det folket, som får betala skatterna, medan bolag och korporationer bli befriade från dessa bördor.

Då man förra året sände C.

P. R. en räkning för de sum-

mor staden Winnipeg utbeta-

lat i arbetslöshetsunderstöd,

slog bolaget ifrån sig med

båda händerna. Det är vidare

emot allt vad arbetslöshets-

försäkring heter. Sådant skul-

le ju endast öka bolagets ut-

gifter. Och detta sedan det

canadensiska folket givit C.

P. R. millioner dollars och an-

dra värden.

”Det börjar mer och mer

se ut, som om regeringen är

en agentur, som tar från de

fattiga för att ge åt de rika,

för att sätta dessa i stånd att

behålla sina rikedomar och

att öka dem. Men den tid har

kanske kommit, då det blir

frågan, om de rika ha rätt att

behålla sina rikedomar, me-

dan andra människor svälta

och lida nöd.....”